



UNIVERSITETI - UNIVERSITY - UNIVERZITET

"HAXHI ZEKA"

MENAXHIMI I RISKUT FINANCIAR

ÇKA ËSHTË MENAXHIMI I RISKUT FINANCIAR?

Kapitulli 1

Prof. Asoc. Dr. Ibish Mazreku

Ph.D. Fisnik Morina



MARS, 2018

MENAXHIMI I RISKUT FINANCIAR

2

- Lënda: Menaxhimi i Riskut Financiar
- Viti I-rë, Semestri II, Departamenti: KF (Master)
- Statusi i lëndes: Obligative
- Javët mësimore: 15 (3 orë ligjerata, 2 orë ushtrime)
- Mësimdhënes: Prof. Asoc. Dr. Ibish Mazreku
- Asistent: Ph.D. Fisnik Morina
- Emaili: ibish.mazreku@unhz.eu
fisnik.morina@unhz.eu

Çfarë është Menaxhimi i Riskut Financiar?

3

- Pas leximit të këtij kapitulli ju do të jeni në gjendje të:
 - Përshkruani procesin e menaxhimit të riskut financiar.
 - Identifikoni faktorët kryesorë që ndikojnë në normat e interesit, kurset e këmbimit dhe çmimet e mallrave.
 - Vlerësoni ndikimin e historisë në tregjet financiare.

Çfarë është Menaxhimi i Riskut Financiar?

4

- Edhe pse rreziku financiar është rritur ndjeshëm në vitet e fundit, risku dhe menaxhimi i rrezikut nuk janë çështje bashkëkohore.
- Rezultati i tregjeve globale gjithnjë e më shumë tregon nga ajo që rreziku ka origjinën nga ngjarjet të ndodhura mijëra vite me pare.
- Informacioni është në dispozicion menjëherë, që do të thotë se ndryshimi, dhe reagimet e mëvonshme të tregut, ndodhin shumë shpejt.
- Klima ekonomike në tregje ndikohen shumë shpejt nga ndryshimet në kurset e këmbimit, normat e interesit dhe çmimet e mallrave.

Çfarë është Menaxhimi i Riskut Financiar?

5

- **Mundësia e rrezikut** siguron bazën në menaxhimin e rrezikut financiar.
- Termat në mes të Rrezikut dhe të ekspozimit të rrezikut kanë dallime delikate në kuptimin e tyre.
- Edhe pse janë përdorur shpesh në mënyrë të këmbyeshme, rreziku i referohet probabilitetit të humbjes, ndërsa ekspozimi është mundësia e humbjes.
- Rreziku krijohet si pasojë e ekspozimit.
- Ekspozimi ndaj tregjeve financiare ndikon në shumicën e organizatave, drejtpërdrejt ose tërthorazi.

Çfarë është Menaxhimi i Riskut Financiar?

6

- Nëse në një organizatë ekziston ekspozimi i tregut financiar, atëherë ekziston mundësia e humbjes, por edhe mundësia për të fituar apo fitimi.
- Ekspozimi i tregut financiar mund të ofrojë përfitime strategjike konkurruese.
- Rreziku është mundësia e humbjeve që rrjedhin nga ngjarjet e tilla si ndryshimet në çmimet e tregut.
- Ngjarje me një probabilitet të ulët ndodhin, dhe mund të rezultojë në një humbje të lartë, që janë shqetësuese veçanërisht për shkak se shpesh nuk janë parashikuar.
- Thënë ndryshe, rreziku është ndryshueshmëria e mundshme e kthimit.

Si funksionon Risku Financiar?

7

- **Rreziku financiar** krijohet në mes transaksioneve të panumërta të natyrës financiare, duke përfshirë shitjet dhe blerjet, investimet, kreditë, dhe aktivitete të tjera të ndryshme afariste.
- Ajo mund krijohet si rezultat i transaksioneve ligjore, projekteve të reja, bashkimeve, blerjeve, financimin e borxhit, të komponentit të kostos se energjisë, ose përmes aktiviteteve të menaxhimit, te akterëve, konkurrentët, nga qeveritë e huaja, dhe të motit.

Si funksionon Risku Financiar?

8

- Nëse çmimet financiare ndryshojnë në mënyrë dramatike, atëherë mund të rriten shpenzimet, të zvogëlohen të ardhurat, ose përndryshe ndikojnë negativisht në rentabilitetin e një organizate.
- Lulatjet financiare vështirësojnë planin për buxhet, çmimet në shërbimin e mallrave , si dhe të akordojë kapitalin.

Si funksionon Risku Financiar?

- **Ekzistojnë tre burime kryesore të rrezikut financiar:**
 1. Rreziqet financiare që rrjedhin nga ekspozimi i një organizate në ndryshimin e çmimeve të tregut, si normat e interesit, kurset e këmbimit dhe çmimet e mallrave,
 2. Rreziqet financiare që rrjedhin nga veprimet dhe transaksionet me organizata të tjera të tilla si shitësit, konsumatorët dhe palët në derivatet e transaksioneve,
 3. Rreziqet financiare që rezultojnë nga veprimet e brendshme apo dështimeve të organizatës, në sistemet e proceseve dhe veçanti njerëzit.

Çfarë është Menaxhimi i Riskut Financiar?

10

- **Manaxhimi i Rrezikut Financiar** është një proces që merret me pasiguritë që rezultojnë nga tregjet financiare.
- Kjo përfshin vlerësimin e rreziqeve financiare me të cilat përballet një organizatë dhe zhvillimin e strategjive të menaxhimit në përputhje me prioritetet dhe politikat e brendshme.
- Adresimi i rreziqeve financiare në mënyrë aktive mund të sigurojë një organizatë me një avantazh konkurrues.
- Ajo gjithashtu siguron që menaxhimi stafit operativ, akterëve, dhe bordi i drejtorëve janë në marrëveshje për çështjet kryesore të rrezikut.

Çfarë është Menaxhimi i Riskut Financiar?

11

- **Menaxhimin e riskut financiar** kërkon marrjen e vendimeve organizative në lidhje me rreziqet që janë të pranueshme kundrejt atyre që nuk janë.
- Strategjia pasive nuk merr asnjë veprim në pranimin e të gjitha rreziqeve në mënyrë të nënkuptuar.
- Organizatat menaxhojnë rrezikun financiar duke përdorur një shumëllojshmëri të strategjive të produkteve.
- Është e rëndësishme për të kuptuar se si strategjia në produkte punon për të zvogëluar rrezikun në kontekstin e tolerancës së rrezikut në objektivat e organizatës.
- Strategjitë për menaxhimin e rrezikut shpesh përfshijnë derivatet.

Çfarë është Menaxhimi i Riskut Financiar?

12

- Aftësia për të vlerësuar mundësinë e një humbje financiare është mjaft e dëshirueshme.
- Megjithatë, teoritë standarde të probabilitetit shpesh dështojnë në analizën e tregjeve financiare.
- Rreziqet zakonisht nuk janë të izoluara, dhe ndërveprimet e disa ekspozimeve duhet të merren parasysh në zhvillimin e kuptuarit të asaj se si krijohet rreziku financiar.
- Ndonjëherë, këto ndërveprime janë vështirë për tu parashikuar, meqë në fund të fundit varen nga sjelljet e njeriut.

Çfarë është Menaxhimi i Riskut Financiar?

13

- **Diversifikimi** është mjet i rëndësishëm në menaxhimin e rreziqeve financiare.
- Diversifikimi gjithashtu, në mes palëve mund të zvogëlojë rrezikun nga ngjarje e papritura që ndikojnë negativisht në standardet organizative.
- Diversifikimi i mjeteve të investimit zvogëlon përmasat e humbjes nëse emetuesi dështon.
- Edhe pse rreziku i humbjes ekziston ende, diversifikimi mund të zvogëlojë mundësinë për rezultate të mëdha negative.

Procesi i menaxhimi të riskut financiar

14

- **Procesi i menaxhimit të rrezikut financiar** përbëhet nga strategjitë që mundësojnë një organizatë për të menaxhuar rreziqet që lidhen me tregjet financiare.
- Menaxhimi i riskut është një proces dinamik që duhet të zhvillohet nga veprimtaria e një organizate.
- Ajo përfshin ndikimet në shumë pjesë të një organizatë dhe financa korporative duke përfshirë thesarin, marketingun e shitjeve, ligjet mbi tatimet, dhe lëndët materiale.

Procesi i menaxhimi të riskut financiar

15

- Procesi i menaxhimit të rrezikut përfshin analizen e brendshme dhe të jashtme.
- Pjesa e parë e procesit përfshin identifikimin ne prioritizimin e rreziqeve financiare qe përballet një organizatë dhe te kuptuarit ne rëndësinë e tij.
- Procesi i menaxhimit te rrezikut është e nevojshme të shqyrtoje organizimin e produkteve, menaxhimin me klientë, furnizuesit, konkurrentët, çmimet, tendencat e industriale, strukturat e bilancit,si dhe pozitën industriale.
- Procesi i menaxhimit te riskut është gjithashtu i nevojshem që akteret të marrin në konsideratë objektivat e tyre ne tolerancën e rrezikut.

Faktorët që ndikojn në normat e interesit dhe nivelin e çmimeve

16

- Normat e interesit dhe çmimet janë të prekura nga një numër faktorësh.
- Është thelbësore për të kuptuar faktorët që ndikojnë në tregje me ndikim për shkak se këta faktorë, nga ana tjetër, janë impakt i rrezikut potencial i një organizate.

Faktorët që ndikojnë në normat e interesit

17

- **Normat e interesit** janë një komponent kyç në çmimet e shumta të tregut dhe barometër i rëndësishëm ekonomik.
- Normat e interesit përbëhen nga norma reale plus një komponent për inflacionin e pritur, pasi inflacioni zvogëlon fuqinë blerëse të aseteve të huadhënësit.
- Normat e interesit janë edhe reflektues i kërkesës dhe ofertës për rrezikun në fondet e kredisë.
- Normat e interesit janë veçanërisht të rëndësishme për kompanitë dhe qeveritë, sepse janë përbërës kyç në koston e kapitalit.
- Shumica e kompanive dhe qeverive kërkojnë financimin e borxhit për zgjerimin në kapitalin e projekteve.

Faktorët që ndikojnë në normat e interesit

18

- Nëse normat e interesit rriten, ndikimi mund të jetë i rëndësishëm për huamarrësit.
- Normat e interesit ndikojnë edhe në çmimet në tregjet e tjera financiare, në mënyrë që efekti i tyre është larg arritjes.
- Komponentët e tjera të normës së interesit përfshijnë primin e rrezikut që reflekton në aftësinë kreditore të huamarrësit.
- Për shembull, kërcënimi i rrezikut politik nganjëherë ndjeshëm mund të shkaktojë rritjen në normat e interesit, ndërsa investitorët kërkojnë kompensim shtesë për rritjen e rrezikut të mospagimit.

Faktorët që ndikojnë në normat e interesit

- Faktorët që ndikojnë në nivelin e normave të interesit të tregut përfshijnë:
 - Nivelet e pritshme të inflacionit
 - Kushtet e përgjithshme ekonomike
 - Qendrimi ndaj politikës monetare të bankës qendrore
 - Aktiviteti i tregut valutator
 - Kërkesa nga investitorët të huaj për borxhe me letrat me vlerë
 - Nivelet e borxheve sovranë të papaguara
 - Stabiliteti politik financiar.

Faktorët që ndikojnë në kurset e këmbimit

20

- **Kurset e këmbimit** përcaktohen nga oferta dhe kërkesa e huaj monetare.
- Kërkesa furnizuese nga ana tjetër është e ndikuar nga faktorët ekonomik, tregtisë së jashtme, aktivitetet e investitorëve ndërkombëtarë.
- Përcaktimi i kurseve të këmbimit është me rëndësi të madhe dhe duhet të merret parasysh ndryshimi i flukseve të kapitalit.
- Faktorët që ndikojnë në nivelin e normave të interesit janë zhvendosja në kurset e këmbimit valutore të përcaktuara në treg.
- Vlerat monetare janë shumë të ndjeshme ndaj ndryshimeve të parashikuara në normat e interesit si faktorë i pavarur i rrezikut .

Faktorët që ndikojnë në kurset e këmbimit

21

- **Disa nga drejtuesit kryesore që ndikojnë në kurse të këmbimit janë:**
 - Dallimi i normës së interesit neto me inflacionin e pritur
 - Aktiviteti tregtar me para të tjera
 - Kapitali ndërkombëtar dhe qarkullimi tregtar
 - Pergjegjesia Ndërkombëtare ndaj investitorit institucional
 - Stabiliteti politik dhe financiar
 - Politika monetare ne banka qendrore
 - Nivelet e borxhit të brendshëm (p.sh., borxhit ndaj PBB-së)
 - Bazat ekonomike

Diversiteti kryesor i kurseve të këmbimit

22

- **Tregu i mallrave dhe shërbimeve** me vendet e tjera është determinant kryesor në ndryshimin e kursit të këmbimit, meqë pjesëmarrësit e tregut duhet të monitorohen nga informacionet nga statistikat e rrjedhës së tregtisë në lidhje me të ardhmen e diversitetit të valutës.
- Sot, rrjedhat e kapitalit janë gjithashtu shumë të rëndësishme dhe duhet të monitorohen nga afër.
- Çështje të tjera të rrezikut konsiderohen të barabarta, atëherë nëse vlera reale e normes së interesit monetare është afat-shkurtër dhe gjithashtu është më tërheqëse për investitorët ndërkombëtarë se sa me vlerë të ulët të normave të interesit.

Teoritë e përcaktimit të kursit të këmbimit

23

- Disa teori janë të avancuara për të shpjeguar se si kurset e këmbimit përcaktohen:
 - **Barazimi i fuqisë blerëse**, bazuar pjesërisht në "ligjin e çmimit," sugjeron se normat e këmbimit janë në ekuilibër nëse çmimet e mallrave dhe shërbimeve (duke përjashtuar lëvizshmërinë dhe çështje të tjera), në vende të ndryshme janë të njëjta.
 - Nëse çmimet lokale rriten më shumë se çmimet në një vend tjetër për të njëjtin produkt, valuta lokale pritet të bjerë në vlerë të huaj, duke supozuar me asnjë ndryshim në marrëdhëniet strukturore midis vendeve.

Teoritë e përcaktimit të kursit të këmbimit

- **Qasja në bilancin e pagesave** sugjeron se këmbimi ne norma është rezultat i tregtimit të kapitalit ne transaksionet që, nga ana tjetër, kanë ndikim në bilancin e pagesave. Ekuilibri në kursin e këmbimit arrihet nga presionet te brendshme dhe të jashtme.
- **Qasja monetare** sugjeron se kurset e këmbimit përcaktohen nga një ekuilibër në mes të furnizimit dhe kërkesës për para. Nëse oferta e parasë në një vend rritet në krahasim me partnerët e saj tregtare, çmimet rriten dhe valutat zhvlerësohen.
- **Qasja e aseteve** tregon se mbajtjet e monedhës nga investitorët e huaj janë zgjedhur në bazë të faktorëve siç janë normat reale e interesit, në krahasim me vendet e tjera.

Faktorët që ndikojnë në çmimet e mallrave

25

- **Çmimet e mallrave fizike** influencohen nga oferta dhe kërkesa.
- Ndryshe nga aktivitetet financiare, vlera e mallrave ndikohet nga atributet e siç janë cilësit fizike dhe vendndodhja.
- Furnizimi me mall është një funksion i prodhimit.
- Furnizimi mund të reduktohet nëse ndodhin problemet në shpërndarjen e prodhimit, të tilla si dështimet në kulturat bujqësore apo mosmarrëveshjeve të punës.
- Mangësia e ofertes dhe kërkeses në mallra sezonale, në disa raste ndikohet nga variacionet.

Faktorët që ndikojnë në çmimet e mallrave

26

- Çmimet e mallrave mund të ndikohen nga një numër faktorësh, duke përfshirë:
 - Nivelet e pritshme të inflacionit, veçanërisht për metalet e çmuara
 - Normat e interesit
 - Kurset e këmbimit, në varësi se si çmimet përcaktohen
 - Kushtet e përgjithshme ekonomike
 - Kostoja e prodhimit dhe aftësia për të ofruar blerësve
 - Disponueshmëria e zëvendësuesit dhe zhvendosjet në shijimin e modeleve të konsumit
 - Moti, veçanërisht për energjinë dhe mallrat bujqësore
 - Stabiliteti politik, veçanërisht për energji dhe metalet e çmuara

Tregjet e hershme

- **Derivatet financiare** në tregjet shpesh konsiderohen si zhvillime moderne, por në shumë raste nuk janë.
- Tregtimi më i hershëm përbëhej nga mallrat, pasi që ishin shumë të rëndësishme për ekzistencën njerëzore.
- Shumë kohë para zhvillimit industrial, mallrat operoheshin në tregje joformale për të lehtësuar blerjen dhe shitjen e produkteve.
- Tregjet kanë ekzistuar në fshatra të vegjël dhe qytetet e mëdha për shekuj me radhë, duke i lejuar fermerët të tregtojnë produktet e tyre për sende të tjera me vlerë.
- Këto tregje janë paraardhësit e shkëmbimeve moderne.

Tregjet e hershme

- Zhvillimi i tregjeve në të ardhmen ka mundësuar të formalizojë prodhuesit dhe blerësit për të garantuar një çmim për shitjet dhe blerjet.
- Aftësia për të tregtuar produktin dhe për të garantuar një çmim ishte veçanërisht e rëndësishme në tregjet ku produktet kishin jetë të kufizuar, ose kur produktet ishin shumë të rënda për t'u transportuar në treg.

Përmbledhje

- Menaxhimi i riskut financiar nuk është një çështje bashkëkohore.
- Menaxhimi i Rrezikut Financiar ka qenë një sfidë për aq kohë sa ekzistojne tregjet dhe luhatjet e çmimeve.
- Rreziqet financiare krijohen nga ekspozimi i një organizate në tregjet financiare, transaksionet e tij me të tjerët, dhe mbështetja e saj në proceset, sistemet, dhe njerëzit.
- Për të kuptuar rreziqet financiare, është e dobishme të marrin në konsideratë faktorët që ndikojnë në normat e interesit dhe nivelin e çmimeve, duke përfshirë normat e interesit, kurset e këmbimit dhe çmimet mallrave.
- Vendimet financiare krijohen nga njerëzit, dhe një histori financiare është e dobishme për të kuptuar natyrën e rrezikut financiar.



UNIVERSITETI - UNIVERSITY - UNIVERZITET

"HAXHI ZEKA"

Ph.D. Fisnik
Morina

RISKU DHE MJEDISI FINANCIAR

Ushtrime



Risku sistematik dhe risku josistematik

31

- **Risku total = risku sistematik + risku josistematik**
- **Risku sistematik** është ndryshueshmëria e kthimit në aksione apo portfolio, e lidhur me ndryshimin në kthimin në treg si tërësi.
- **Risku josistematik** është ndryshueshmëria e kthimit në aksione apo portfolio që nuk shpjegohet nga lëvizjet e përgjithshme të tregut. Ajo është e shmangshme nëpërmjet diversifikimit.
- Faktorët të cilët shkaktojnë riskun sistematik janë të tilla si ndryshimet në ekonomië kombëtare, reforma tatimore ose një ndryshim në ekonominë globale.
- Faktorët të cilët shkaktojnë riskun josistematik janë faktorët unik për një kompani të veçantë apo industri p.sh vdekja e një kryeshefi ekzekutiv, humbja e një kontrate qeveritare të mbrojtjes.

Përkufizimi i kthimit

32

$$R = \frac{D_t + (P_t - P_{t-1})}{P_{t-1}}$$

- D_t – dividenda
- P_t - çmimi aktual
- P_{t-1} – çmimi i mëparshem i aksionit

Përkufizimi i kthimit – Shembulli 1

33

- Supozojmë se çmimi i mëparshëm i aksionit A ishte 10 euro (1 vit më parë).
- Aksioni është duke u tregtuar në tregun e kapitalit me çmim 9.50 euro për aksion dhe aksionarët sapo e kanë marrë një dividend prej 1 euro.
- Çfarë kthimi ishte fituar gjatë vitit të kaluar?

Përcaktimi i kthimit të pritur dhe devijimit standard

34

$$\bar{R} = \sum_{i=1}^n (R_i)(P_i)$$

- \bar{R} - kthimi i pritur për aktivin
- R_i – kthimi për mundësinë e i-të
- P_i – mundësia që të ndodh kthimi
- n – është numri i përgjithshëm i mundësive.

Përcaktimi i devijimit standard dhe koeficientin e variacionit

35

$$\sigma = \sqrt{\sum_{i=1}^n (R_i - \bar{R})^2 (P_i)}$$

$$CV = \frac{\sigma}{R}$$

Kalkuloni kthimin e pritur, devijimin standard dhe koeficientin e variacionit per aksionin B te korporates General Motors ?

36

Aksionet B	
R_i	P_i
-0.15	0.10
-0.03	0.20
0.09	0.40
0.21	0.20
0.33	0.10
Shuma	1.00

Ju Faleminderit për vëmendje !

37

□ SUKSESE !

